

Μνήμων

Τόμ. 37 (2019)

Μνήμων

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Και άλλες όψεις της βενετοκρατίας. Σκέψεις για τη βενετική κυριαρχία στον ελληνικό χώρο ● ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ, Ψηφίδες για τη ζωή και το έργο του ζωγράφου Νικόλαου Κουνελάκη (1827-1869) ● ΑΣΠΑΣΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, Διδάσκοντας το μέλλον: Η Νέα Ελλάδα στα σχολικά εγχειρίδια του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα ● ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Τουρκία και Τουρκοκύπριοι τη δεκαετία του 1950: προσλήψεις της ελληνικής Αριστεράς μέσω του Κυπριακού ● ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ – ΕΝΤΥΠΟ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΩΝΑΣ, Ό μουσικός Πέτρος Μανουήλ Τρέσιος († 1840) και η «χαρτογραφία» ή «χαρτοτυπία» του ● ΠΟΙΗ ΠΟΛΕΜΗ, Το ελληνικό εκδοτικό τοπίο τον 19ο αιώνα ● ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΘΑΥΒΙΟΥ, Το τυπογραφείο και «Εργατικό Εκδοτικό "Το Άστρο"»: στοιχειοθετώντας την εκδοτική δραστηριότητα του πρώτου κυπριακού κοινοματικού τυπογραφείου (1927-1931) ● ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΟΥΚΟΣ, Τυπογραφία και τυπογράφοι στην Ελλάδα και την Κύπρο: ανιχνεύοντας ομοιότητες και διαφορές ● ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΑΚΗΣ, Το τυπογραφείο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών 1949-2001. Ένας ιδιαίτερος τυπογραφικός οργανισμός

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Λουκία Δρούλια (1931-2019). Αφροισμένη στην έρευνα και αποτελεσματική στη διεύθυνσή της

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Γαιανθρακαποθήκες στο Λαγείο. Το αρχείο του σταθμού ανθράκωσης της εταιρείας Μιχαλινός στην Κέα

ΜΝΗΜΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ (1934-2019)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΟΥΚΟΣ, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Δ. ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΕΙΣ

Βαγγέλης Σαράφης, Γιάννης Καρράς, Γεώργιος Μαντούβαλος, Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, Σοφία Ματθαίου, Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, Γιάννης Κόκκωνας, Έλλη Λεμονίδου, Νικόλαος Μπουμπάκης, Δημοσθένης Α. Δόνος, Δημήτρης Δημητριάδης, Στρατής Μπουρνάζος, Κατερίνα Γαρδίκια, Ελένη Γιαρά

37

ΑΘΗΝΑ 2019-2020

ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΛΙΑ (15.12.1931-18.7.2019)

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

doi: [10.12681/mnimon.37013](https://doi.org/10.12681/mnimon.37013)

Copyright © 2024, Μνήμων

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Τ. (2024). ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΛΙΑ (15.12.1931-18.7.2019): ΑΦΟΣΙΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ. *Μνήμων*, 37, 249-258. <https://doi.org/10.12681/mnimon.37013>

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Και άλλες όψεις της βενετοκρατίας. Σκέψεις για τη βενετική κυριαρχία στον ελληνικό χώρο ❖ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ, Ψηφίδες για τη ζωή και το έργο του ζωγράφου Νικόλαου Κουνελάκη (1827-1869) ❖ ΑΣΠΑΣΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, Διδάσκοντας το μέλλον: Η Νέα Ελλάδα στα σχολικά εγχειρίδια του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα ❖ ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Τουρκία και Τουρκοκύπριοι τη δεκαετία του 1950: προσλήψεις της ελληνικής Αριστεράς μέσω του Κυπριακού ❖ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ – ΕΝΤΥΠΟ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΩΝΑΣ, Ό μουσικός Πέτρος Μανουήλ Έφεσιος († 1840) και ή «χαρτογραφία» ή «χαρτοτυπία» του ❖ ΠΟΠΗ ΠΟΛΕΜΗ, Το ελληνικό εκδοτικό τοπίο τον 19ο αιώνα ❖ ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΠΟΥΛΥΒΙΟΥ, Το τυπογραφείο και «Εργατικό Εκδοτικό “Το Άστρο”»: στοιχειοθετώντας την εκδοτική δραστηριότητα του πρώτου κυπριακού κομματικού τυπογραφείου (1927-1931) ❖ ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, Τυπογραφία και τυπογράφοι στην Ελλάδα και την Κύπρο: ανιχνεύοντας ομοιότητες και διαφορές ❖ ΝΙΚΟΛΑΣ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ, Το τυπογραφείο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών 1949-2001. Ένας ιδιαίτερος τυπογραφικός οργανισμός

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Λουκία Δρούλια (1931-2019). Αφοσιωμένη στην έρευνα και αποτελεσματική στη διεύθυνσή της

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Γαιανθρακαποθήκες στο Αιγαίο. Το αρχείο του σταθμού ανθράκευσης της εταιρείας Μιχαλινός στην Κέα

ΜΝΗΜΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ (1934-2019)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Δ. ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Βαγγέλης Σαράφης, Γιάννης Καρράς, Ίκαρος Μαντούβαλος, Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου, Σοφία Ματθαίου, Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, Γιάννης Κόκκωνας, Έλλη Λεμονίδου, Νικόλαος Μπουμπάρης, Δημοσθένης Α. Δόνος, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Στρατής Μπουρνάζος, Κατερίνα Γαρδίκια, Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μελέτες

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Και άλλες όψεις της βενετοκρατίας. Σκέψεις για τη βενετική κυριαρχία στον ελληνικό χώρο . . .	11-44
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ, Ψηφίδες για τη ζωή και το έργο του ζωγράφου Νικόλαου Κουνελάκη (1827-1869).	45-70
ΑΣΠΑΣΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, Διδάσκοντας το μέλλον: Η Νέα Ελλάδα στα σχολικά εγχειρίδια του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα	71-104
ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Τουρκία και Τουρκοκύπριοι τη δεκαετία του 1950: προσλήψεις της ελληνικής Αριστεράς μέσω του Κυπριακού	105-124
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ – ΕΝΤΥΠΟ:	
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΩΝΑΣ, Ό μουσικός Πέτρος Μανουήλ Έφεσιος (†1840) και ή «χαρτογραφία» ή «χαρτοτυπία» του	125-158
ΠΟΠΗ ΠΟΛΕΜΗ, Το ελληνικό εκδοτικό τοπίο τον 19ο αιώνα . .	159-170
ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΠΟΛΥΒΙΟΥ, Το τυπογραφείο και «Εργατικό Εκδοτικό “Το Άστρο”»: στοιχειοθετώντας την εκδοτική δραστηριότητα του πρώτου κυπριακού κομματικού τυπογραφείου (1927-1931) . .	171-194
ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, Τυπογραφία και τυπογράφοι στην Ελλάδα και την Κύπρο: ανιχνεύοντας ομοιότητες και διαφορές	195-220
ΝΙΚΟΛΑΣ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ, Το τυπογραφείο του Γαλλικού Ινστιτού- του Αθηνών 1949-2001. Ένας ιδιαίτερος τυπογραφικός οργα- νισμός.	221-248

Προσεγγίσεις

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Λουκία Δρούλια (15.12.1931 – 18.7.2019). Αφοσιωμένη στην έρευνα και αποτελεσματική στη διεύθυνσή της	249-258
--	---------

Σημειώματα και μαρτυρίες

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Γαιανθρακαποθήκες στο Αιγαίο. Το αρχείο του σταθμού ανθράκευσης της εταιρείας Μιχαλινός στην Κέα . .	259-276
--	---------

Μνήμη Κωνσταντίνου Ντόκου (1934-2019)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Δ. ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ 277-284

Βιβλιοκρισίες

Γκαρος Μαντούβαλος, *Από το Μοναστήρι στην Πέστη. Επιχειρήση και αστική ταυτότητα της οικογένειας Μάνου (τέλη 18ου αιώνα – 19ος αιώνας)*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου, Αθήνα 2016, 463 σ. (Βαγγέλης Σαράφης) 285-288

Nikolaos A. Chrissidis, *An Academy at the Court of the Tsars. Greek Scholars and Jesuit Education in Early Modern Russia*, Northern Illinois University Press, 2016, 384 σ. (Γιάννης Καρράς) . . . 288-291

Katerina Galani, *British Shipping in the Mediterranean during the Napoleonic Wars. The Untold Story of a Successful Adaptation*, Leiden – Βοστώνη, Brill, 2017, 278 σ. (Γκαρος Μαντούβαλος) 292-298

Le consulat de Venise, tome II (1750-1751) και III (1752-1753), publiés par Nicolas E. Karapidakis, Centre de Recherche Scientifique, Sources et Études de l'Histoire de Chypre, Nicosie 2017, 538+735 σ. (Μαρία Χριστίνα Χατζηωάννου) 298-302

Βασίλειος Γ. Μαραγκός, «Μόνον ἐπὶ τούτῳ καυχῶμαι: ὅτι τὴν πατρίδα ἠγάπησα». *Ρομαντική φιλοπατρία και μεταμορφώσεις τῆς πατρίδας στὸν Γκριγκὸρ Παρλίτσεφ (1830-1893)*, Ἀθήνα, Ἡρόδοτος, 2018, 480 σ. (Σοφία Ματθαίου) 302-308

Γιάννης Κόκκωνας, *Ἔγρεο, φίλα μᾶτερ. Προσωποποιήσεις της Ελλάδας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2018, 8ο μικρό, 235 σ. (Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης) 308-316

Ἑλλην, Ρωμηός, Γραικός. Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες, ἐπιστημονική ἐπιμέλεια Ὀλγα Κατσιαρδῆ-Hering, Ἀναστασία Παπαδία-Λάλα, Κατερίνα Νικολάου, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Τμῆμα Ἱστορίας και Ἀρχαιολογίας ΕΚΠΑ, Ἱστορήματα 7, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Εὐρασία, 2018, 686 σ. (Γιάννης Κόκκωνας) 317-327

Robert Gerwarth, *The Vanquished. Why the First World War*

<i>Failed to End, 1917-1923</i> , London, Penguin Books, 2017, 464 σ. (ελληνική έκδοση: <i>Οι Ηττημένοι. Γιατί δεν τελείωσε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, 1917-1923</i> , μτφρ. Ελένη Αστερίου, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2018, 414 σ.) (Ελλη Λεμονίδου) . . .	327-334
<i>Οι πόλεις των Φιλικών. Οι αστικές διαδρομές ενός επαναστατικού φαινομένου. Πρακτικά Ημερίδας, Αθήνα 14 Ιανουαρίου 2015</i> , επιμ. Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2018, 208 σ. (Νικόλαος Μπουμπάρης) . . .	334-338
<i>Πόλεμος, κράτος και κοινωνία στο Ιόνιο πέλαγος (τέλη 14ου – αρχές 19ου αιώνα)</i> , επιστημονική διεύθυνση: Γεράσιμος Δ. Παγκράτης, Αθήνα, Ηρόδοτος, 2018, 382 σ. (Δημοσθένης Α. Δόνος) . . .	339-342
<i>Άννα Ματθαίου, Οικογένεια και σεξουαλικότητα, μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας. Ελληνικές μαρτυρίες, 17ος – αρχές 19ου αι.</i> , Αθήνα, Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, 2019, 276 σ. (Δημήτρης Δημητρώπουλος)	342-346
<i>Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Ανεπιθύμητο παρελθόν. Οι φάκελοι κοινωνικών φρονημάτων στον 20ό αι. και η καταστροφή τους</i> , Αθήνα, Θεμέλιο, 2019, 320 σ. (Στρατής Μπουρνάζος) . . .	346-350
<i>Εύη Καρούζου, Εθνικές γαίες, εθνικά δάνεια και εθνική κυριαρχία. Βρετανική διπλωματία και γαιοκτησία στο ελληνικό κράτος 1833-1843</i> , Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2019, 256 σ. (Κατερίνα Γαρδίκα).	350-353
<i>Λύντια Τρίχα, Σπυρίδων: ο άλλος Τρικούπης (1788-1873)</i> , Αθήνα, Πόλις, 2019, 850 σ. (Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου) . . .	354-358
<i>Σοφία Λαΐου, Μαρίνος Σαρηγιάννης, Οθωμανικές αφηγήσεις για την Ελληνική Επανάσταση: από τον Γιουσούφ Μπέη στον Αχμέτ Τζεβντέτ Πασά</i> , Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών / Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Αθήνα 2019, 184 σ. (Ελένη Γκαρά)	359-366

Χρονικό της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού 2019-2020

Διοικητικό Συμβούλιο και Εξελεγκτική Επιτροπή 2019-2020 . . .	367
Α'. Συναντήσεις-συζητήσεις	367-368
Β'. Συνέδρια – Ημερίδες	369
Γ'. Εκδόσεις	369

Δ'. Το Facebook της EMNE	369
Διοικητικό Συμβούλιο και Εξελεγκτική Επιτροπή 2020-2021 . . .	370
Α'. Συναντήσεις-συζητήσεις	370-371
Β'. Συνέδριο	371-372
Γ'. Το Facebook της EMNE	372
Ευρετήριο τόμου 37 (2019-2020)	373-396
Contents – Table des matières	397-398

Προσεγγίσεις

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΛΙΑ (15.12.1931 – 18.7.2019)

ΑΦΟΣΙΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1931. Κόρη του στρατιωτικού Θρασύβουλου Ζαΐμη που ήταν γιος του Ασημάκη και της Λουκίας Φωκίωνος Νέγρη. Η καλαβρυτινή οικογένεια των Ζαΐμηδων ανέδειξε δημογέροντες κατά την Τουρκοκρατία και πρωταγωνιστές πολιτικούς κατά την Επανάσταση του 1821 αλλά και καθ' όλη την πορεία του ελληνικού κράτους, καθώς και σπουδασμένους υψηλόβαθμους δημόσιους λειτουργούς.¹ Η μητέρα της, Ιωάννα Γεωργίου Γεωργαντά, ήταν καλλιεργημένη γυναίκα με κοινωνικές και πολιτισμικές δράσεις. Οι φωτισμένοι γονείς φρόντισαν και στήριξαν τις σπουδές των θυγατέρων τους. Η Λουκία φοίτησε στη Σχολή Μακρή και, κατά τη μαρτυρία της, είχε «φωτισμένους δασκάλους τον κύπριο Γυμνασιάρχη Γεώργιο Ιωαννίδη, τον καθιερωμένο λογοτέχνη Ι. Μ. Παναγιωτόπουλο, τον νεαρό ιστορικό Μιχάλη Σακελλαρίου [...] και τον γαλλοτραφή Αλκιβιάδη Μαργαρίτη με τις ιστορικές εργασίες που μας ανέθετε και τις συζητήσεις (debate) που οργάνωνε γύρω από τα ιστορικά γεγονότα –πολύ προωθημένη μέθοδος διδασκαλίας, τότε, στα τέλη της δεκαετίας του '40. Το ενδιαφέρον μου για τη νεότερη ιστορία πράγματι ξεκίνησε από τα γυμνασιακά μου χρόνια».²

---

* Ομιλία στην παρουσίαση του βιβλίου: Loukia Droulia, *Philhellénisme. Ouvrages inspirés par la guerre de l'Indépendance grecque 1821-1833. Répertoire bibliographique*, Second édition revue et augmentée, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Institut de Recherches Historiques, Section de Recherches Néohelléniques – 145, Αθήνα 2017, XXXIII+501 σ., αριθ. 1-3172. Με την επιμέλεια της Αλεξάνδρας Σφοίνη. Την παρουσίαση οργάνωσε η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Δήμου Αθηναίων στις 4 Φεβρουαρίου 2020. Οι άλλες ομιλίες: Αλεξάνδρα Σφοίνη και Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου.

1. Βοβολίνη, *Μέγα Ελληνικό Βιογραφικό Λεξικό*, τ. Δ', Αθήνα 1961, σ. 294.
2. Λουκία Δρούλια, «Ένα δύσκολο εγχείρημα: η αυτοπαρουσίαση», Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, *Λόγος γυναικών. Πρακτικά Διε-*

Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και πήρε το πτυχίο της το 1954. Ύστερα ήλθαν τα χρόνια της αδιουριστίας και των οραμάτων. Παραθέτω τη μαρτυρία της:

Τελειώνοντας τη Φιλοσοφική Σχολή στην Αθήνα οραματιζόμουνα να υπηρετήσω –με όλην τη σημασία της λέξης– σε σχολείο στη Θράκη ή τη Μακεδονία –περιοχές που πίστευα ότι είχαν ανάγκη από ανθρώπους με όραμα, τις οποίες γνώρισα και αγάπησα πολύ αργότερα στο πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος. Τα πρώτα οράματα, ωστόσο, προσγειώθηκαν στην Αθήνα. «Έρως ανίκατε μάχαν», η προσωπική ζωή επέβαλε τους δικούς της κανόνες.³

Ακολούθησε ο γάμος της με τον Ανδρέα Κωνσταντίνου Δρούλια (1930-2015) μηχανικό – υφαντουργό. Παιδιά τους η Έλλη και ο Κωνσταντίνος.

Το 1958 ιδρύθηκε το Βασιλικό Ίδρυμα Ερευνών. Ανάμεσα στους ιδρυτές ο Κωνσταντίνος Θ. Δημαράς (1904-1992), που ορίστηκε πρώτος διευθύνων, σύμβουλος ως το 1962, και εμπνευστής του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών (του ΚΝΕ), ενός από τα δύο πρώτα Ινστιτούτα του ΕΙΕ που λειτούργησαν από τον Δεκέμβριο του 1960. Ο Δημαράς έγινε και τυπικά διευθυντής του ΚΝΕ από το 1964 ως το 1972. Από την αρχή επέλεξε τη Λουκία Δρούλια ως βοηθό έρευνας, μαζί με τέσσερεις άλλους πτυχιούχους, δύο ιστορικούς (Σπύρος Ασδραχά, Βασίλης Παναγιωτόπουλο) και δύο φιλόλογους (Πάνο Μουλλά, Μανόλη Φραγκίσκο). Μόνος ερευνητής ο διδάκτορας Απόστολος Σαχίνης. Το ΚΝΕ πλαισιώναν οι άμισθοι εταίροι: Μιχαήλ Λάσκαρις, που άσκησε καθήκοντα διευθυντή από το 1960 ως το 1962, Χρήστος Καρούζος και Διονύσιος Ζακυθηνός. Φιλοξενούμενοι άμισθοι ερευνητές ορίστηκαν η Αικατερίνη Κουμαριανού, ο Άλκης Αγγέλου, ο Δημήτριος Γκίνης, ο Λίνος Πολίτης, ο Γιώργος Σαββίδης και η Ευγενία Χατζηδάκη. Και ακόμη λίγοι νεότεροι, εθελοντικά συνεργαζόμενοι. Ο κατάλογος των ανθρώπων που κλήθηκαν να υπηρετήσουν τον νέο θεσμό δημιουργώντας το κατάλληλο περιβάλλον, παρουσιάστηκε εδώ για να τονιστεί η σημασία του για την εμπέδωση του απαραίτητου κλίματος δημιουργίας, που είναι προϋπόθεση για την επιτυχία τέτοιων εγχειρημάτων και ευεργετική για καθένα από τους συμμετέχοντες.⁴ Παραθέτω και πάλι τη δική της μαρτυρία:

θνούς Συνεδρίου, Κομοτηνή, 26-28 Μαΐου 2006, επιμέλεια Βασιλική Κοντογιάννη, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 2008, σ. 27-28.

3. Στο ίδιο, σ. 28.

4. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, *Έκθεση εικοσαετίας 1960-1980*, Αθήνα 1980, σ. 7-13, 83-85.

Αναζητώντας σήμερα τις βαθμίδες που με οδήγησαν να γίνω ερευνήτρια στον χώρο που μ' ενδιέφερε, τη νεότερη ιστορία, και στη συνέχεια να αφιερώσω τις δυνάμεις μου στο πεδίο αυτό, να σταδιοδρομήσω στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, θα έλεγα ότι με εννόησαν ποικίλες συγκυρίες. Και πρώτα-πρώτα η πρόσκληση από τον Κ. Θ. Δημαρά να εργαστώ στο νεοϊδρυμένο το 1960 Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε. Με είχε γνωρίσει όταν, μόλις είχα αποφοιτήσει, είχα κληθεί με μίαν άλλη συμφοιτήτριά μου να καταγράψουμε κάτω από τις οδηγίες του την βιβλιοθήκη του μεγάλου γλωσσολόγου Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Η μακρόχρονη «μαθητεία» μου κοντά στον Δημαρά, η γνωριμία και η φιλία με την Αικατερίνη Κουμαριανού ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσε να μου συμβεί σ' εκείνα τα αδιαμόρφωτα ακόμα για μένα χρόνια. Το ίδιο και η καθημερινή επικοινωνία και συζήτηση με τους συναδέλφους μου στο Κ.Ν.Ε., τους γνωστούς πια στον πνευματικό χώρο, ιστορικούς Σπύρο Ασδραχά και Βασίλη Παναγιωτόπουλο, τον φιλόλογο Μανόλη Φραγκίσκο. Πολλά αποκόμισα από την επαφή μου μαζί τους και ελπίζω και εγώ με τη σειρά μου να τους έδειξα μίαν άλλη, διαφορετική ματιά για τα πράγματα.⁵

Η ένταξη στη διαμορφούμενη συλλογικότητα του ΚΝΕ και η συνύπαρξη με ιδιοφυείς και φτασμένους ερευνητές, από τους οποίους οι περισσότεροι είχαν διαμορφωθεί ιδεολογικά σε άλλο κοσμοεπίδωλο από το δικό της, το οποίο είχε βιώσει αρκετά αρνητικά ως τότε, δεν ήταν πάντα εύκολη. Η Λουκία Δρούλια το ομολόγησε, πενήντα χρόνια αργότερα, όταν αναφέρθηκε στη σχέση της με την Αικατερίνη Κουμαριανού και το πόσο τη διευκόλυναν οι συζητήσεις τους στην προσέγγιση αυτού του άλλου κόσμου:

Θα έλεγα επιγραμματικά ότι η γνωριμία αυτή, με τις μακρές συζητήσεις μας, τις συγκατοικήσεις και τις συνεργασίες μας, μου άνοιξε πιο εύκολα, πιο «βελούδινα», το παράθυρο σ' έναν άλλον κόσμο, άγνωστό μου ως τότε εν πολλοίς. Ένα παράθυρο επτασφράγιστο, που εκ των πραγμάτων μού είχε δημιουργήσει πολλές αναστολές, ερωτηματικά, δυσκολίες, εντέλει απομόνωση. Και σ' έναν κόσμο, το σκεπτικό και τα οράματα του οποίου είχα βιώσει από μίαν άλλη οπτική, αρκετά αρνητική, και που αντίκρισα στη συνέχεια με μια διαφορετική ματιά· ίσως και με τη ματιά του ιστορικού ερευνητή.⁶

5. Λ. Δρούλια, «Ένα δύσκολο εγχείρημα: η αυτοπαρουσίαση», ό.π., σ. 28-29.

6. Λουκία Δρούλια, «Δεν υπήρξα ποτέ μαθήτριά της...», *Δρόμοι κοινοί. Μελέτες για την κοινωνία και τον πολιτισμό αφιερωμένες στην Αικατερίνη Κουμαριανού*, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Παράρτημα του περιοδικού *Μνήμων*, αρ. 15, Αθήνα 2009, σ. 394.

Πίστευε στην επιστημονική έρευνα και απολάμβανε τις χαρές της και τα κατορθωμένα της. Φοβόταν ότι κινούσε την παραβλεπιά των άλλων για τις ευκολίες από τις οποίες ευεργετήθηκε για να ανέβει στην κλίμακα της διάκρισης και της καταξίωσης, και βρήκε αντίδοτο, και το διατύπωσε επιγραμματικά: «(λάθρα βιώσασα)», να μην προκαλείς με την ύπαρξή σου, να την «σχεπάζεις», ακόμα να την συρρικνώνεις, αν χρειάζεται, για να μη ξεχωρίζεις, να μη χρησιμοποιείς ούτε το όνομά σου για να μην ενοχλείς».⁷

Η αγάπη της για το ΚΝΕ και τους ανθρώπους του ήταν διαχρονική, όπως και η αφοσίωσή της στα έργα και την προκοπή του. Αναφορά και έκφραση αυτών των συναισθημάτων η σχεδόν λατρεία στον Κωνσταντίνο Θ. Δημαρά: στο έργο του, τη διδασκαλία και την οδηγητική χειροθεσία του. Αντιγράφω τη μαρτυρία της:

Ως προσφορά πολύτιμη προς το ευρύτερο συλλογικό σώμα είδε ο Δημαράς την ίδρυση ενός ερευνητικού φορέα. Πρωτεργάτης στη σύλληψη της ιδέας και κυρίως στην πραγματοποίηση του αντικειμένου, την ενίσχυση και προώθηση της έρευνας στην Ελλάδα, στάθηκε μαζί ο ιδρυτής και εμπνευστής του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του οποίου χάραξε την όλη επιστημονική πορεία.

Δάσκαλος πραγματικός ο Δημαράς, χωρίς την ματαιοδοξία ή την πειστικότητα της αυθεντίας βρισκόταν στο πλευρό των νεότερων του, παρακολουθώντας, καθοδηγώντας και βοηθώντας τους να εκφράσουν τον ίδιο τους τον εαυτό, εκμαιεύοντας, θα μπορούσα να πω, από το κάθε άτομο την ανώτατη αποδοτικότητα του ώστε το έργο του, μικρό ή μεγαλύτερο, ν' αποτελεί μια προσφορά στο σύνολο.⁸

Ας δούμε μακροσκοπικά την ερευνητική και συγγραφική διαμόρφωση της Λουκίας Δρούλια στο ΚΝΕ της δεκαετίας του 1960, όπως προκύπτει από την απογραφή των θεματικών των ερευνών της και των δημοσιευμάτων της, στο πλαίσιο των προγραμματισμών του ΚΝΕ και των δικών της πρωτοβουλιών και ετοιμοτήτων.

– Η κατάρτιση της Ηπειρωτικής Βιβλιογραφίας ως μέρους της Εθνι-

7. Λ. Δρούλια, «Ένα δύσκολο εγχείρημα: η αυτοπαρουσίαση», ό.π., σ. 32.

8. Λουκία Δρούλια «Νέες αντιλήψεις και εφαρμογές στην ιστορική έρευνα: το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών», *Πενήντα χρόνια νεοελληνικής παιδείας. Η παρουσία του Κ. Θ. Δημαρά στην Επιστήμη των νεοελληνικών πραγμάτων*, Αλέξανδρος Αργυρίου, Λουκία Δρούλια, Φίλιππος Ηλιού, Αικατερίνη Κουμαριανού, Παναγιώτης Μουλλάς, Γ. Π. Σαββίδης, Εμμ. Φραγκίσκος. Κ. Θ. Δημαράς: *Χειροθεσία, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Ιδρυτής Σχολή Μωραΐτη*, 1985, σ. 32.

κής Απογραφής, που επέλεξε ως έναν από τους κύριους σκοπούς του ΚΝΕ ο Κ. Θ. Δημαράς.

- Οι νεοελληνικές βιβλιοθήκες με παράδειγμα εκείνες του ηγεμόνα Νικόλαου Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου και του Δημήτριου Μόστρα.
- Ο περιηγητισμός στον ελληνικό χώρο, που κατέληξε σε συλλογικό βιβλίο των συνεργατών του ΚΝΕ, το οποίο πρωτοδημοσιεύτηκε σε διαδοχικά τεύχη του περιοδικού *Εποχές* (1966) και εκδόθηκε από τον Όμιλο Μελέτης του Ελληνικού Διαφωτισμού (1968), όπου μετείχαν οι ερευνητές του ΚΝΕ και ως συγγραφείς μελετών για το περιοδικό του *Ο Εραμιστής* και ως συνεργοί στην εκδοτική του διαδικασία.
- Ο φιλελληνισμός, μέσα από την καταγραφή και μελέτη των χιλιάδων βιβλίων και φυλλαδίων που εκδόθηκαν στο πλαίσió του, σε ξένες γλώσσες, από το 1821 ως το 1833.
- Οι βιοεργογραφικές προσεγγίσεις προσωπικοτήτων, κυρίως της εποχής του Διαφωτισμού.

Ο κατάλογος αυτός υποτυπώνει σχεδόν στο σύνολό τους τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα διαχρονικά, όπως τον παρέθεσε στο σύντομο βιοεργογραφικό της υπόμνημα συνταγμένο μετά το 2008.

- *Κοινωνία και παιδεία στην περίοδο του Ελληνικού Διαφωτισμού και τον 19ο αιώνα.*
- *Το κίνημα του Φιλελληνισμού στον 19ο αιώνα.*
- *Ιστορία του Ελληνικού Βιβλίου και των Ελληνικών Βιβλιοθηκών (15ος-20ός αι.).*
- *Περιηγητική λογοτεχνία για τη ΝΑ Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο (15ος-19ος αι.).*
- *Ιστορία του ελληνικού Τύπου, 1784-1974.*

Η αποχώρηση από το ΚΝΕ για σπουδές στο Παρίσι του Σπύρου Ασδραχά και του Βασίλη Παναγιωτόπουλου (1965) και του Πάνου Μουλλά (1966), του Μανόλη Φραγκίσκου για το Κολέγιο Αθηνών (1967) και της Αγγελικής Παναγιωτοπούλου-Γαβαθά (1969) στη Γαλλία αλλά και του Κ. Θ. Δημαρά, που εκλέχθηκε καθηγητής στη Σορβόννη (1970), αφήνουν το ΚΝΕ με τρεις ερευνήτριες στη μέση της Δικτατορίας. Η Λουκία Δρούλια κατέθεσε τη μαρτυρία της:

Απώλειες μεγάλες για το Κ.Ν.Ε., ανησυχία και άγχος, αβεβαιότητα και απογοήτευση, αλλά και κίνητρο για δραστηριοποίηση, όταν κατέληξα μετά από πολλή σκέψη και πάλεμα μέσα μου ότι αν έκλεινε

τότε το Κέντρο, δύσκολα θα ξαναξεκινούσε μια τέτοια ωραία θεμελίωση για τις νεοελληνικές σπουδές. Έπρεπε κατά τη γνώμη μου να διατηρηθεί, έστω και σε υπολανθάνουσα κατάσταση (*état latent*) στη δύσκολη περίοδο της απριλιανής δικτατορίας.⁹

Έμειναν τρεις ερευνήτριες που συνέχιζαν το έργο τους, χωρίς διευθυντή, με το Κέντρο τους να επιτροπεύεται από τους διευθυντές του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών.

Η Λουκία Δρούλια δημοσίευσε στις εκδόσεις του ΚΝΕ το 1974 τη Φιλελληνική Βιβλιογραφία και το ίδιο έτος υποστήριξε τη διατριβή της για τον φιλελληνισμό στη Σορβόνη με διευθυντή τον Κ. Θ. Δημαρά και μέλος της Επιτροπής τον Νίκο Γ. Σβορώνο. Ήταν άτυπα υπεύθυνη του ΚΝΕ, μόνη πια αυτή από τον ιδρυτικό πυρήνα του. Εκλέχθηκε διευθύντρια το 1981, θέση που διατήρησε ως το 1995. Ευτύχησε να συντονίσει την ανασυγκρότηση και την ανάπτυξή του, που στηρίχθηκε και στην επανασύνδεση με τους ξενιτεμένους στη Γαλλία και την οργανική επιστροφή του Βασίλη Παναγιωτόπουλου (1985) και του Σπύρου Ασδραχά (1987), αλλά και του Μανόλη Φραγκίσκου (1981) από το Κολέγιο και κυρίως στους παλαιότερους και νέους ερευνητές, που κάποια χρόνια αυτής της περιόδου άγγιζαν τους 40, ενώ το διοικητικό προσωπικό έφθανε στον αριθμό έξι.

Οι σκοποί και οι στόχοι του ΚΝΕ διατηρούνται αναθεωρημένοι και προσαρμοσμένοι, και σε αυτούς προστίθενται και άλλοι, με νέα προγράμματα που επεξεργάζονται νέα παραδείγματα. Όλα αυτά στο αναπτυξιακό κλίμα και για την έρευνα που φέρνει η μεταπολίτευση, και κυρίως η δεκαετία του 1980, όταν επιτέλους η έρευνα αποκτά δικό της νομικό πλαίσιο.

Η εθνική απογραφή συνεχίζεται περισσότερο στοχευμένα, η επικοινωνία και η συνεργασία με την εγχώρια και τη διεθνή επιστήμη υπηρετείται με τα διεθνή συμπόσια και σεμινάρια, και τα δημοσιεύματα του ΚΝΕ –κάποτε και ξενόγλωσσα– τα οποία επί της θητείας της Λουκίας Δρούλια έφτασαν τα 100.¹⁰

Ας διαβάσουμε και τις αναφορές της ίδιας σε αυτές τις προσπάθειες:

Μια νέα δημιουργική περίοδος για την ελληνική ιστοριογραφία –η δεύτερη φάση του ΚΝΕ– γεννιέται στα χρόνια της «Νέας Ιστορίας», από τα τέλη της δεκαετίας του '70, όταν είχαν παρέλθει οριστικά οι αναστολές της στρατιωτικής δικτατορίας, και αναπτύσσεται στις

9. Λ. Δρούλια, «Ένα δύσκολο εγχείρημα: η αυτοπαρουσίαση», *ό.π.*, σ. 29.

10. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, *Έκθεση πεπραγμένων 1981-1991*, Αθήνα 1992, σ. 53-56. *Ενημερωτικό Δελτίο ΚΝΕ ΕΙΕ*, αρ. 1 (1990) – 6 (1995).

δεκαετίες του '80 και του '90, όταν όλοι, παλαιοί και νέοι ερευνητές, έβαλαν τα δυνατά τους να δημιουργήσουν, με αगाστή συνεργασία, ένα σύγχρονο ερευνητικό ινστιτούτο ιστορίας, να (προ)φτάσουν (*catch up*) έναν κόσμο –ερευνητικό– που προχωρούσε με βήματα γοργά και δεν τους περίμενε. Έχοντας κάνει αρκετές εργασίες στην κατεύθυνση της «εθνικής απογραφής», της σύνταξης εργαλείων έρευνας και της υποδομής γενικότερα, κάτι που ήταν απαραίτητο για να εκκινήσει η επόμενη φάση, προχωρήσαμε προς της αυτονόμηση της συνθετικής, θα την έλεγα, ενασχόλησης με τη νεοελληνική πραγματικότητα.¹¹

Τελειώνοντας αυτό το κείμενο διαπιστώνω ότι ίσως δεν μπόρεσα να σκιαγραφήσω επαρκώς τη μορφή της και το έργο της, γι' αυτό καταφεύγω και πάλι στη δική της μαρτυρία:

[...] ας επιστρέψουμε στην ομάδα του *K.N.E.* την οποία θεωρούσα και την θεωρώ μια προέκταση της οικογένειάς μου, με την οποία χαίρομαι τις χαρές της και συμπάσχω στις λύπες των μελών της. Δεν ξέρω αν αυτή η ταύτιση είναι θετική στον βαθμό που το βιώνω προσωπικά. Όμως πιστεύω ότι αυτό το κλίμα εννόησε την ανθοφορία των συνεργατών, που με αποδέχτηκαν καθότι τους αποδέχτηκα, τον καθένα, την καθμία με τις δικές τους προτιμήσεις, νοοτροπίες, επιμονές και αντίστοιχα βέβαια με τις δικές μου θέσεις, πιο αυστηρές –λόγω καθήκοντος– στα πρώτα χρόνια, πιο χαλαρές με την ωριμότητα στο πέρασμα του χρόνου. Νομίζω ότι σε ικανοποιητικό ποσοστό λειτουργούσε το λεγόμενο *esprit de corps* και η πίστη στη συνεργατικότητα, οι ήπιοι τόνοι και η προσπάθεια κατανόησης των αντιδράσεων. Έτσι διαδεχόμενη έναν «ογκόλιθο» λογιосύνης, πείρας και γνώσης, τον *K. Θ. Δημαρά*, με τον οποίο δύσκολα θα μπορούσε κανείς να συγκριθεί, κατέλαβα το χώρο και την όποια αναγνώριση με τον δικό μου τρόπο, χωρίς να μπορώ να προσδιορίσω τα έμφυλα χαρακτηριστικά και ποιο ρόλο έπαιξαν ενδεχομένως στην όλη πορεία μου.¹²

11. Λουκία Δρούλια, «Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ: ένα δημιουργικός υποδοχέας της «Νέας Ιστορίας», Συναντήσεις της ελληνικής με τη γαλλική ιστοριογραφία από τα χρόνια της Μεταπολίτευσης έως σήμερα. Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 χρόνων από την ίδρυση της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού (1971-2011), επιμέλεια Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Maria Kouroucli, Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, École Française d'Athènes, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών / Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Τομέας Νεοελληνικών Ερευνών – 140, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού – Περιοδικό *Μνήμων*, Αθήνα 2015, σ. 310-311.

12. Λ. Δρούλια, «Ένα δύσκολο εγχείρημα: η αυτοπαρουσίαση», *ό.π.*, σ. 32.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Από το σύντομο βιοεργογραφικό της υπόμνημα (του 2008;) με συμπληρώσεις

Σπουδές

Πτυχίο Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας (1954)
 Διδακτορικό Δίπλωμα 3ου κύκλου Πανεπιστημίου Σορβόνης, Paris IV (1974)

Σταδιοδρομία

Βοηθός έρευνας ΚΝΕ/ΕΙΕ (1960-1974)
 Κύρια ερευνήτρια (1974-1981)
 Διευθύντρια Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ (1981-1995)
 Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΙΕ (1986-1995)
 Διευθύντρια Ερευνών ΙΝΕ/ΕΙΕ (1995-1999)
 Ομότιμη Διευθύντρια Ερευνών ΙΝΕ/ΕΙΕ (1999-2012) και ΙΙΕ/ΕΙΕ (2012-2019)

Ερευνητικά Ενδιαφέροντα

- Κοινωνία και παιδεία στην περίοδο του Ελληνικού Διαφωτισμού και τον 19ο αιώνα
- Το κίνημα του Φιλελληνισμού στον 19ο αιώνα
- Ιστορία του Ελληνικού Βιβλίου και των Ελληνικών Βιβλιοθηκών (15ος-20ός αι.)
- Περιηγητική λογοτεχνία για τη ΝΑ Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο (15ος-19ος αι.)
- Ιστορία του ελληνικού Τύπου, 1784-1974

Ερευνητική και άλλες επιστημονικές δραστηριότητες

- 1969-1986: Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περ. *Ο Εραμιστής*
- 1969-1977: Διαχειρίστρια (Γ. Γραμματέας) του Ομίλου Μελέτης του Ελληνικού Διαφωτισμού (ΟΜΕΔ)
- 1987-1996: Εκπρόσωπος του ΕΙΕ στη μη κυβερνητική Επιτρο-

πή Ανθρωπιστικών Σπουδών του European Science Foundation (Στρασβούργο)

- 1989-1996: Εθνική συντονίστρια, μέλος της Επιτροπής του προγράμματος της UNESCO: *Δρόμοι του μεταξιού, δρόμοι επικοινωνίας*
- 1990-2000: Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του περ. *Revue des Etudes S.E. Européennes* (Βουκουρέστι) 1995-1997.
- Μέλος της Εφορείας των Γενικών Αρχείων του Κράτους
- Μέλος της Εφορείας της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Κυριότερες Δημοσιεύσεις

- *Σχεδιάσμα Ηπειρωτικής Βιβλιογραφίας. Αυτοτελή δημοσιεύματα, επιμέλεια Λ. Δρούλια, Αθήνα 1964, 162 σ. και 1984, κδ'+372 σ. (Σε συνεργασία με τη Βούλα Κόντη).*
- *La Grèce moderne et sa littérature. Orientation bibliographique*, par C. Th. Dimaras, C. Koumariou, L. Droulia, Αθήνα 1966, 81 σ.
- *Modern Greek Culture. A Selected Bibliography*, par C. Th. Dimaras, C. Koumariou and L. Droulia, Θεσσαλονίκη 1968, 110 σ. (4η αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα 1974, VIII+119 σ.)
- *Philhellénisme. Ouvrages inspirés par la guerre de l'Indépendance grecque. Répertoire bibliographique*, Αθήνα 1974, 314 σ., αρ. 1-2085. (Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών, 1976). 2017, XXXIII+501 σ., αρ. 1-3172 (με την επιμέλεια της Αλεξάνδρας Σφοίνη)
- *Απαρχές της ελληνικής τυπογραφίας. Κατάλογος εκθέσεως, Εθνική Πινακοθήκη, Αθήνα 1976, 95 σ.*
- *Το Ελληνικό Βιβλίο*, σε συνεργασία με την Αικ. Κουμαριανού και την Εύρω Layton, Αθήνα 1986, 4ο, 380 σ. (Βραβείο της Association pour l'encouragement des études grecques, Παρίσι 1987)
- *Vers L'Orient par la Grèce: avec Nerval et d'autres voyageurs*, Textes recueillis par Loukia Droulia et Vasso Mentzou, Παρίσι, Klincksieck, 1993, 214 σ.
- *Αδ. Κοραή Προλεγόμενα στους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς*, τ. Γ', Εισαγωγή, ευρετήριο Λ. Δρούλια, Αθήνα 1990, liii+690 σ.
- *Περιηγητικά Θέματα. Υποδομή και προσεγγίσεις*, επιμέλεια Λουκίας Δρούλια, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ, Αθήνα 1993, 559 σ.
- *Αλεξάνδρου Σούτσου, Ο Εξόριστος του 1831*, φιλολογική επιμέλεια, εισαγωγή, ευρετήρια Λ. Δρούλια, Αθήνα 1994, 250 σ.

- *Ιστορία του Ελληνικού Βιβλίου. Προσεγγίσεις και σύγχρονες κατευθύνσεις της έρευνας. Βιβλιογραφία των ελληνικών εργασιών (1965-2000)*, Αθήνα 2001, 100 σ.
- *Ο Ελληνικός Τύπος 1784 ως σήμερα. Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*, Αθήνα, 23-25 Μαΐου 2002, επιμέλεια Λουκία Δρούλια, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ, Αθήνα 2005, 606 σ.
- *Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου, 1784-1974. Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι, Εκδότες*, επιμέλεια Λουκία Δρούλια – Γιούλα Κουτσοπανάγου, Αθήνα 2008, 4 τόμοι.